

א. עבודת ה' צריכה להיות לא רק במצוות בפועל, אלא גם בהכנה של המצוה. וכפי שמסופר על רבי חייא (כתובות קג, ב), שעסק לא רק בעצם הלימוד עם התלמידים, אלא גם בהכנות השונות (כגון זריעת פשתן, ציד צביים, וכתובת חמשה חומשי תורה). והוא עשה זאת באותה מסירה ונתינה שהיתה לו במצוה עצמה. שכן, מצד גודל הביטול לרצון העליון, אין נפקא מינה באיזה דבר נדרש מילוי הרצון העליון, ועושים ומעשים בהכשר מצוה כבגוף המצוה.

ב. אדם אינו יכול לומר שהוא ינסה להשפיע רק על יהודי הנמצא "במקום רבו", בד' אמות של תורה ותפלה - ואת ההשפעה על יהודי הנמצא "חוץ למחנה" ישאיר ל"כהן" אחר. אלא, אותו עבד המוזג כוס לרבו הוא זה שיוצא חוץ למחנה ועובד שם את עבודתו. ואופן העבודה בזה הוא, שצריך ללבוש "כגדים אחרים, פחותים מהן"; לא את הכגדים שבהם עובד עבודתו בפנים. והיינו, שיש ל"התלבש בלבושי המתכבד" ולהתייחס אליו בהתאם לערכו ודרגתו.

ו, ה
והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה ובער עלי' הכהן עצים בבקר בבקר וערך עלי' העלה והקטיר עלי' חלבי השלמים

והאש על המזבח תוקד בו: ריבה כהן יקידות הרבה - על מוקדה (פסוק ז), ואש המזבח תוקד בו (שס), והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח (פסוק ו), כולן נדרשו במסכת יומא (מה, א), שנחלקו רבותינו זמנין המערכות שהיו שם.

אין רש"י מקדים את פירושו על מה שנאמר לעיל "ואש המזבח תוקד בו" (הפעם הראשונה ש"ריבה יקידות") - כי הפירוש הפשוט של "ואש המזבח תוקד בו" הוא (לא עצם הענין שהאש תוקד, אלא) שהאש צריכה להיות "בו", ולא מחוץ למזבח. ועל דרך פירוש רש"י לעיל (ויקרא א, ח) "על העצים גו' אשר על המזבח, שלא יהיו הגזירין יוצאין חוץ למערכה".

לביאור יתר הדיוקים ברש"י - ראה ביאור הבא.

ו, ו
אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה

אש תמיד: אש שנאמר בה תמיד, היא שמדליקין בה את הנרות, שנאמר בה (תלמוד בבלי, כז, כ) להעלות נר תמיד, אף היא מעל המזבח החיון תוקד.

צריך ביאור:

א. פרשה זו עוסקת בעניני המזבח, ובכלל זה - באש המזבח (וגם סיום כתוב זה - "לא תכבה" - מדבר באש זו, כפירוש רש"י), ואם כן מנין לו ש"אש תמיד" נאמר על אש המנורה.

ב. בפסוק הקודם, בדיבור המתחיל "והאש על המזבח תוקד בו", פירש רש"י ש"אש תמיד" קאי על אש המזבח.

ג. מדוע מעתיק מן הכתוב בפרשת תצוה גם את מלת "להעלות".

והביאור:

לרש"י הוקשה - מלת "תמיד" היא מיותרת לכאורה, כי הי' מספיק אילו הי' נאמר "אש תוקד על המזבח לא תכבה" (וכפי שנאמר בפסוק הקודם - "והאש על המזבח תוקד בו לא תכבה")?

ואין לומר ש"תמיד" נאמר כדי להדגיש יותר את התמידיות שבדבר, ובלשון חיובי (בנוסף ללשון השלילה "לא תכבה"), שהרי רש"י פירש לעיל (תצוה שם) "כל לילה ולילה קרוי תמיד, כמו שאתה אומר עולת תמיד ואינה אלא מיום ליום", ואם כן מובן שמלת "תמיד" (שאפשר לפרשה גם במוכח של תמידיות של ימים או לילות בלבד, ובזה גופא - פעם אחת בלבד ביום או בלילה, כעולת התמיד) אינה מדגישה את התמידיות יותר מ"לא תכבה" (שפירושו שהאש תוקד ללא הפסק כלל).

כן אין לפרש ש"אש תמיד" בא להוסיף עשה על הלאו של "לא תכבה", כי לפי זה הי' לו לומר "תוקד אש תמיד", על דרך מה שנאמר "להעלות נר תמיד". ולכן מעתיק מן הפסוק בתצוה גם מלת "להעלות", כדי לשלול פירוש זה.

לכן מפרש רש"י שב"אש תמיד" בא הכתוב לרבות שאש אחרת, שבה נאמר "להעלות נר תמיד", יש להדליק מעל המזבח.

לפי האמור יתורצו כמה דיוקים ברש"י בפסוק הקודם בדיבור המתחיל "והאש על המזבח תוקד בו", שרש"י מפרש "ריבה כאן יקידות הרכה, על מוקדה, ואש המזבח תוקד בו, והאש על המזבח תוקד בו, אש תמיד תוקד על המזבח, כולן נדרשו במסכת יומא. שנחלקו רבותינו במנין המערכות שהיו שם".

ויש לדקדק בזה:

א. מדוע מונה רש"י את כל היקידות.

ב. לכאורה הי' לו לומר בקיצור ובדיוק "ריבה כאן ארבע יקידות".

ג. לשם מה מוסיף "שנחלקו רבותינו כו".

והביאור:

רש"י זה בא גם כהקדמה לרש"י בפסוק שלנו, וכוונתו להדגיש שפירושו כאן תלוי בזה ש"נחלקו רבותינו במנין המערכות". פירוש: לפי הדעה שבכל יום היו ארבע מערכות, מסתבר שכל היקידות הם באש המזבח עצמו. ולפי זה, גם בפסוק שלנו מדבר רק ממערכות המזבח (ולפי דעה זו אין רש"י זקוק לפרש כלום בפסוקנו, ופירושו כאן אינו לדעה זו, והוספת מלת "תמיד" - נצטרך ליישב

בדוחק שהיא באה להוסיף בענין התמידיות, אף שדוחק הוא (כנ"ל). ואילו לפי הדעות האחרות, שבכל יום היו שתיים או שלשה מערכות ולא יותר, אין הכרח שהפסוק שלנו מדבר על מערכה ממערכות המזבח, ולפי שיטתם מפרש רש"י כאן שגם לדבריהם יש יסוד בפשוטו של מקרא, שכן על פי פשטות הכתובים מסתבר יותר ש"אש תמיד" היינו אש המנורה (כנ"ל). ולפי זה היקידות במזבח הם יותר מאחת, אבל לא ארבע.

ולכן סתם וכתב "יקידות הרבה", שאתי שפיר לכל הדעות.

ענינים מופלאים

יש לחקור בגדר חיוב זה של הדלקת אש המנורה מאש המזבח: זהו דין במנורה (שאש המנורה צריכה לבוא מאש המזבח), או שמא זהו דין במזבח (אחד מעניני אש) המזבח הוא שממנו צריכים להדליק את המנורה. ואיכא בינייהו כשמאיזה סיבה אין אש על המזבח: אם זהו דין במנורה אי אפשר להדליק את המנורה; אבל אם זהו דין במזבח מדליקים את המנורה מאש אחרת.

והנה, לפי ההלכה משמע שזהו דין במנורה (ראה רמב"ם וראב"ד הלכות תמידין פ"ג הי"ג). אבל מזה שרש"י משנה מלשון הש"ס (יומא מה, ב) "אש תמיד שאמרת לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון", וכתב "אף היא מעל המזבח החיצון תוקד", משמע שזהו דין במזבח, שהאש שלו יש בה דין נוסף, שהיא צריכה להיות (בנוסף לשאר הדינים שבה) זו שממנה מדליקים את המנורה (כשאר היקידות שנזכרו כאן).

ומה גם שכן מובן גם מפשטות הכתובים, שכן התורה קבעה חיוב ודין זה בפרשה העוסקת במזבח ובאש שעליו, ולא בפרשת המנורה.

שם: היא שמדליקין זה את הנרות

מסתימת לשונו משמע שאת כל הנרות מדליקין ממזבח החיצון, לא רק את הנר המערבי (ראה מנחת חינוך מצוה צח. צפנת פענח על הרמב"ם חנוכה פ"ג ה"ב). אבל יותר נראה לומר, שלא נחית כאן רש"י לזה, כי אינו שייך לפשוטו של מקרא כאן. ואף שגם בפשוטו של מקרא נאמר על כל הנרות "נר תמיד" - הרי רש"י מפרש (אמור כד, ג) ש"ממנה (מנר המערבי) הי' מתחיל".

שם: אף היא מעל המזבח החיצון תוקד

רש"י מדייק "מעל המזבח", ולא כתב "על המזבח", כלשון הכתוב.

ונימוקו עמו:

א. רש"י מפרש (ומעתיק) את הכתוב: אש (שנאמר בה) תמיד תוקד (מ)על המזבח (החיצון). כי "על המזבח החיצון תוקד" משמעו שה"תוקד" מוסב על ה"אש תמיד" של המזבח, מה שאין כן "מעל" שפירושה שנלקח למקום אחר, לאש המנורה.

ב. "על המזבח החיצון תוקד" משמעו שלאש המנורה יש לעשות מערכה בפני עצמה (בהתאם לדברי רש"י בפסוק הקודם שה"יקידות" שנאמרו כאן נדרשות למנין המערכות).

ו, טו

והכהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק עולם לה' כליל תקפר

המשיח תחתיו מבניו: המשיח מבניו תמיו.

צריך ביאור: מה מוסיף רש"י בהבנת הכתוב.

יש לומר:

אוצר החכמה

במשנה (מנחות פ"ד מ"ה) נחלקו תנאים בדין מת כהן גדול ולא מינו אחר תחתיו, משל מי היתה מנחת חביתין קרבה: "רבי שמעון אומר משל ציבור, רבי יהודה אומר משל יורשים". ובגמרא שם (נא, ב) הסבירו שרבי יהודה למד דין זה מפסוקנו, וכך הוא פירוש הכתוב: "והכהן המשיח (שמת, אזי) תחתיו (אחד) מבניו יעשה אותה".

ולפי זה יש לומר שרש"י מפרש "המשיח מבניו תחתיו" כדי לשלול את פירושו של רבי יהודה: לפי רבי יהודה נמצא שמלת "מבניו" (וכן מלת "תחתיו") אינה קשורה למלת "המשיח" אלא ל"יעשה אותה"; ורש"י שולל פירוש זה ומפרש שזהו כאילו הי' כתוב "המשיח מבניו תחתיו" (ללא הפסק בין "המשיח" ל"מבניו" - הכהן המשיח שהוא "מבניו תחתיו"), היינו זה מבין בניו שנתמנה ונמשח להיות כהן גדול תחתיו, אבל לא בניו סתם, שכן מנחת חביתין היא בגדר קרבן ציבור (ראה ביאור הבא), ובמילא לא יתכן שבניו של כהן גדול שמת (שאינם כהנים גדולים ואינם שלוחי הציבור) יביאו קרבן זה.

ואף שפירושו של רבי יהודה רחוק לכאורה מפשוטו של מקרא, בכל זאת צריך רש"י לשלול פירוש זה, כי הי' מקום לומר שהכתוב אומר "תחתיו מבניו" (ולא "מבניו תחתיו") כדי לרמוז לנו דין נוסף (מלבד הפירוש הפשוט של הכתוב) - שבמקרה של כהן גדול שמת מביאים בניו את הקרבן.

וראה ביאור הבא.